

Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací oblast je realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu Pracovní činnosti.

PRACOVNÍ ČINNOSTI

1. období

A) Cíle vzdělávací oblasti

- rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost
- vytvářet při praktických činnostech s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky
- všechny pracovní praktické činnosti žáků pomáhají rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšiřují jejich obzor
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všimnout si jejich vlastností
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží a naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost vhodný pracovní nástroj
- postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
- praktické činnosti s různým materiálem a nástroji pomáhají zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa
- učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
- získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
- dát prostor žakovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti
- u žáků s diagnostikovanou dyspraxií využít možnosti slovního hodnocení

B) Charakteristika výuky

Při praktických činnostech není v tomto období vhodné dělit děti na děvčata a chlapce. Vhodné je práci individualizovat nebo pracovat ve skupinách a přitom dbát důsledně na bezpečnost žáků. Praktické činnosti v 1. období základního vzdělávání jsou vyučovacím předmětem s úzkými vazbami na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.

Při výuce jsou upřesňovány představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českému jazyku, matematice a prvouce. Učí se poznatky o nich prakticky využívat. Obohacuje se řeč dětí a začínají se vytvářet základy technického myšlení.

V průběhu praktických činností v 1. – 3. ročníku jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat – dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost a obrazotvornost.

Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek i části ostří. Učíme je poznávat z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze vhodně využívat při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacím předmětů pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí

- a) organizaci pracovního prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- b) pracovní kázní – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- c) uvědomovat si, význam vlastní činnosti, práce jako takové, umět o své činnosti povědět druhým

Dbáme na to, aby byly praktické činnosti spojovány s rozvojem poznání a řeči.

Vyučovací předmět praktické činnosti by měl být v průběhu celého 1. vzdělávacího období volně mezipředmětově využíván. Žáci si při něm mohou připravit všechny drobné pomůcky které potřebují k výuce dalších vyučovacích předmětů.

V tematických celcích převládá široké spektrum praktických činností kterými se mohou žáci v průběhu vyučování zabývat. Je zcela na vyučujícím učiteli a jeho pedagogických záměrech, jak tematické celky do výuky zařadí, zda se bude k některým okruhů v průběhu roku vracet, jak na ně bude v následujícím ročníku navazovat.

Při realizaci praktických činností v jednotlivých ročnících je třeba uvažovat o míře integrace praktických činností s obsahem dalších vyučovacích předmětů, např. prvoukou, výtvarnou výchovou, matematikou, českým jazykem.

Praktické činnosti jsou v 1. období základního vzdělávání základem všech tematických celků. V jejich průběhu jsou uváděny jen základní informace o materiálech pomůckách a náradí a to jako nezbytné poznatky s ohledem na jejich použití. Žák také u každé práce dostává poučení o bezpečnosti při zacházení s náradím a ochraně zdraví při určité pracovní činnosti.

Žáci získávají základní orientaci ve vybavení kuchyně a přípravě jednotlivých pokrmů se zřetelem na bezpečnost práce a zásady zdravé výživy.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník

Náplň výuky pracovním činnostem je dána činnostmi s papírem, modelovací hmotou, se stavebnicemi, s různým drobným materiálem, výroba drobných předmětů pro výuku, péči o květiny ve třídě, a činnosti, které vyplývají z mezipředmětových vztahů.

Práce s papírem

- základní vlastnosti papíru a lepidla
- držení nůžek, z čeho nůžky jsou a jaké jsou pro děti bezpečné
- různé techniky: překládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání, skládání, vystřihování, nalepování
- příklady výrobků vzniklých skládáním – varhánky, obálka na pomůcky, šipka, čepice, kelímek, loďka aj.
- vystřihovánky z časopisu, předtištěné např. oblékání panenek, vystřihování tvarů pro činnosti v M (přípravná početní cvičení)
- pomůcky pro výuku M, Čj, prvouky – kartičky, geometrické tvary
- stříhání a slepování – ozdoby, květy, kombinované techniky ve spojení s Vv
- nalepování vystřižených tvarů – vytváření obrázků k vyprávěnému nebo čtenému příběhu
- společné práce k některému projektu, např. pohádce

Modelování

- seznámení se s vlastnostmi plastelíny, keramické hlíny
- pomůcky: podložka, nůž
- zacházení s uvedenými modelovacími materiály, jak s nimi pracovat, co k tomu potřebujeme
- technika práce: válení v dlaních, v prstech, na podložce, roztlačování v dlaních a na podložce, přidávání a ubírání hmoty, vytahování, modelování
- příklady výrobků: předměty jednoduchých tvarů, o kterých se učíme v M, Čj a prvouce, figurky zvířat a lidí podle čtených nebo vyprávěných příběhů, též podle fantazie žáků, motivace k modelování, dárky pro své blízké

Práce s drobným materiálem

Praktické činnosti by měly být v 1. ročníku průběžně spojovány s ostatními vyučovacími předměty. Měly by učivo ostatních předmětů ztvárňovat, pomáhat k pochopení probíraných pojmů.

V pracovních činnostech si mohou děti připravit celou řadu dobrých pomůcek pro činnostní výuku ostatních předmětů. Práce s pomůckou, kterou si žák vyrobí ho uspokojuje. Při výrobě dalších věcí je třeba vždy pamatovat na jejich použitelnost. Výroba předmětů a ozdob pro někoho má význam při vytváření vzájemných mezilidských vztahů i ve vytváření dobrého vztahu k práci – upotřebitelnost výrobku, udělení radosti druhým.

Výrobu drobných předmětů pro výuku v jiných předmětech a jejich údržbu nebo obnovu lze běžně zařazovat do praktických cvičení. Použijí-li žáci na pomůcky různé krabice, zásuvky nebo košíčky, mohou si je při praktických cvičeních uspořádat, doplnit to, co jim chybí. Žák je veden k pečlivé údržbě svých pomůcek. To, že je má zase v pořádku, mu pak při jejich použití velmi pomůže. Chápe pak význam uspořádání si věcí a udržuje v pořádku i narádí potřebné pro praktické činnosti.

Dle uvážení učitele je možné do pracovních činností zařadit výrobu různých drobných předmětů a dárků např. z přírodního materiálu jako jsou žaludy, kaštiny šišky aj.

- zpracovávat můžeme přírodniny: šípky, jeřabiny, žaludy, kaštiny, listy, koření
- dalším materiálem mohou být: špejle, dřívka od nanuků, krabičky, korkové zátky
- při zpracování použijeme: nůžky, nůž, jehlu, bavlnku
- techniky práce: propichování, navlékání, spojování, svazování
- příklady výrobků: korále, figurky, zvířata, ozdoby

Žáci se učí být při pracovních činnostech ukázněni, dbát na bezpečnost, soustředit se na práci, zbytečně mezi sebou nepovídat. Při činnostech se ale učí navzájem si povědět, co dělají, s čím pracují, jak určitou činnost provádějí. Tak se praktické činnosti spojují s rozvojem poznání a řeči.

Pracovní činnosti se stavebnicemi

Stavby podle předlohy z kostek, stavby podle fantazie žáků (práce individuální i skupinová), sestavování obrázků podle předlohy – obracení kostek, sestavování modelů věcí – montáže podle předloh, vystavování prací, později demontáže.

Péče o květiny

Do vyučovacího předmětu praktické činnosti 1. ročníku je vhodné zařadit péči o květiny. Tyto činnosti souvisí zcela s prvoukou. V péči o květiny se mohou žáci střídat. Také mohou pěstovat a sledovat zasazená semena (např. hrách, fazole).

2. a 3. ročník

Práce s papírem a kartonem

- vlastnosti papíru, kartonu, lepidla (tloušťka, barva, tvrdost, savost)
- pojmenovávání druhů papíru: balicí, novinový, kancelářský, kreslicí
- zpracováváme pomocí: nůžek, nože, lepidla, kolíčků
- technika práce: překládání, ořezávání, přestřížení, vytrhávání, skládání, slepování, nalepování papíru na karton, odměřování
- příklady výrobků
- vytrhávané ubrousky a ozdoba různých věcí, např. květináče
- jednoduché předměty a pomůcky do vyučování, např. metr z papírových proužků, geometrické tvary aj.
- podložky z propletených proužků, záložky do knih aj.
- výrobky vzniklé skládáním papíru, loďky, parník, čepice aj.
- ozdoby na vánoční stromeček, např. řetězy, košíčky, srdíčka
- věci k obchodování nakreslené, vystřížené, nalepené na karton, obkreslené podle šablony

Práce s modelovací hmotou

- materiál: keramická hlína, modelovací hmota, modurit, těsto
- pomůcky: podložka, špachtle, nůž
- techniky práce: hnětení, válení, ubírání, spojování, vaření, sušení
- poznání vlastností: tvárnost, tvrdost
- příklady výrobků: věci, o kterých se učíme v prvouce (ovoce, zelenina, ptáci, zvířata),
- v matematice (geometrická tělesa, geometrické tvary), ve čtení (zobrazování dějů z četby nebo z vyprávění)
- bezpečné zacházení s ostrými předměty

Práce s drobným materiálem

- materiál: provázky, sláma, přírodniny (semínka, listy, šišky, plody, větvičky aj.), špejle, drátky, korek, krabičky, papír, karton
- nástroje a další materiál: nůžky, nůž, jehla, bavlnka, nit, lepidlo, závěrací špendlíky
- techniky práce: propichování, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů
- seznamování se s nástroji a pomůckami, s účelem jejich použití
- příklady výrobků: ozdoby, zobrazování nějakého pracovního prostředí (skupinová práce), zdobení různých předmětů, lakování, práce s drátkem a lepidlem
- zásady pro bezpečnost při činnostech s ostrými předměty

Práce montážní a demontážní

- různé druhy stavebnic – seznámení se s návodem pro práci s nimi a předlohami pro stavby a konstrukce, možnosti užití stavebnice mohou předvést žáci, kteří si určitou stavebnici do školy donesli
- vytváření plošných a prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálu podle předloh i podle fantazie žáků
- stavebnice se spojovacími prvky a díly – konstrukční činnosti
- sestavování jednoduchých modelů podle předlohy i podle představy žáků – montáž a demontáž, urovnávání dílů stavebnice k dalšímu použití
- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, rozmyšlení si své vlastní činnosti, zachovávání bezpečnosti a hygieny při činnostech

Práce s textilem

- materiál: textilie bavlněné, lněné, vlněné, hedvábné, z umělých vláken – jejich rozlišování, nitě, bavlnky, šňůrky, stužky, poutka, knoflíky
- nástroje: nůžky, jehly, špendlíky
- činnosti: navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití stehem předním a zadním, prošívání, stříhání, sešívání předním a zadním stehem
- výrobky: sešití kousku látek k sobě – jednoduchý výrobek, oprava oděvu – přišití knoflíku nebo poutka aj.
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce

Lidové zvyky, tradice a řemesla

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznávání na základě přímých ukázek nebo videa, návštěvy regionálních muzeí apod.
- techniky zpracování: ukázky drhání, batikování, modrotisk, výroba vizovického pečiva, ozdoba kraslic, práce se slámou, vyřezávání apod.
- materiál, nástroje a pomůcky volíme podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování
- příklady výrobků: jednoduchá ozdoba, šperk, svícen, vánoční ozdoba, kraslice, ubrousek zdobený batikou apod.

Pěstitelské práce v učebně

Na podzim a v zimě – ošetřování pokojových rostlin.

Na jaře v učebně: přesazování do květináče, který si žáci ozdobili.

Pozorování klíčení semen fazole nebo hrachu, nakličování, přesazování, jak začne růst rostlina, klíčení obilí a jeho růst (zeleň na velikonoční svátky).

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

Žák

- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobí skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout naznačenou část, přestříhnout, vystříhnout nakreslený tvar, čistě slepit (použit vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
- dovede z drobného materiálu vyrobí jednoduchý praktický výrobek, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
- rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází
- dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvořit několik výrobků podle předlohy i podle své představy
- při práci s modelovací hmotou dokázal vytvořit několik výrobků a dovedl o nich hovořit, získal základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
- dokáže navléknout nit, zkusí přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě
- při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- vést žáky k vzájemnému respektování, rozvoji smyslového vnímání a fantazie, vyjadřování pocitů při vlastních praktických činnostech
- rozvíjet smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci

Výchova demokratického občana

- prostřednictvím znalostí a dovedností z jiných vzdělávacích oblastí a na základě vlastních zkušeností vést žáky k myšlení v souvislostech, ke schopnosti řešit problém a samostatně se rozhodovat

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- vést žáky k vědomí sounáležitosti s ostatními občany Evropy
- uvědomovat si společné znaky a odlišnosti života jedinců v evropské společnosti
- vést žáky k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti

Multikulturní výchova

- učit žáky využívat médií jako zdroje informací, které mohou využít jako prostředek k osobnostnímu růstu

Environmentální výchova

- vytvářet návyky k ochraně přírody
- uvědomovat si vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí

2. období

A) Cíle vzdělávací oblasti

- rozvíjet pozitivní vztah k práci a k odpovědnosti za kvalitu své práce
- postupně vést k odpovědnosti za kvalitu společných výsledků práce
- získat pracovní dovednosti a návyky z různých oblastí, zejména při opracování dostupných i netradičních materiálů
- vést žáky k osvojování si jednoduchých i netradičních materiálů
- osvojení si plánování práce a používání vhodných pomůcek, nástrojů a náradí
- vytvářet si aktivní vztah k tvorbě a ochraně životního prostředí
- poznání odpadových materiálů a jejich vlastnosti
- rozvoj fantazie, představivosti, motorických i tvořivých schopností a dovedností
- osvojení si zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce

B) Charakteristika výuky

Jednotlivé tematické okruhy jsou určeny pro všechny žáky. Práci mohou vykonávat individuálně, ve dvojicích nebo skupinách při dodržování bezpečnosti. Výuka podporuje rozmanitost a odlišnosti směřuje k rozvoji individuálních schopností dětí a pozitivního vztahu k práci.

Při práci s papírem a kartonem vedeme žáky k poznávání vlastností papíru a kartonu. Naučíme je správně s nimi manipulovat a dodržovat bezpečnost.

Při práci s drobným materiálem vytváříme návyky organizace a plánování práce. Učíme je rozlišovat přírodní a technické materiály.

Při práci s modelovací hmotou poznávají a porovnávají různé druhy materiálů a jejich vlastnosti. Při realizaci pěstitelských prací pečují o nenáročné rostliny, vedou pěstitelské pokusy a pozorování. Získávají základní orientaci ve vybavení kuchyně, připravě jednoduchých pokrmů a výběru potravin.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. ročník - 5.ročník

Práce s papírem a kartonem

- rozlišování a pojmenování druhů papíru
- druhy kartonu (plný karton, třívrstvý, běžná vlnitá lepenka)
- tvarovatelnost kartonu, lepenky a obsah lepidla v kartonu
- pomůcky: nůžky, nože, řezáky, lepidlo, sponky, kolíčky, děrovačka, raznice, sešívačka
- technika práce: lepení, stříhání, řezání, vytrhávání, odměřování, namáčení, sušení, tvarování,
- dělitelnost a vrstvení u kartonu, trhání
- příklady výrobků
- zpracování odpadového materiálů při výrobě ručního papíru
- geometrické tvary a jejich sestavování v obrazce
- výrobky z proužků, proplétání tvarů
- ozdoby na vánoční stromek, propojení kartonu a papíru
- vystřihování tvarů a obrázků z ubrousků a zdobení předmětů
- záložky a podložky, využití symetrie
- obkreslování podle šablon, vystřihovánky
- skládání papíru zvířátka, květiny
- výrobky vzniklé z krabic, krabiček a vlnité lepenky

Práce s modelovací hmotou

- materiál: modelovací hmota, keramická hlína, modurit, těsto
- pomůcky: podložka, špachtle, modelovací očko, drát, nůž, nůžky
- techniky práce: válení, hnětení, stlačování, vaření, ohýbání, přidávání, ubírání, sušení
- poznávání materiálů, vlastností: tvárnost, tvrdost, soudržnost
- vhodný způsob použití nástrojů a pomůcek
- uplatňování požadavků bezpečnosti a hygieny práce
- příklady výrobků
  - propojování s ostatními předměty – postavy, domy, předměty, zvířata
  - ozdobné předměty na zavěšení – hvězdičky, srdíčka, domečky
  - předměty denního užívání

Práce s drobným materiálem

- určování vlastností materiálu: povrch, tvrdost, tvar, barva
- vytváření návyku organizace a plánování práce
- materiál: přírodniny, dřívka, špejle, drátky, hadříky, krabíčky, kousky kartonu,
- listy, korek, šišky, větvičky, semena, plody
- pomůcky: nůžky, lepidlo, provázek, nitě, jehla, nůž
- techniky práce: navlékání, propichování, stříhání, ohýbání, spojování, svazování
- příklady výrobků
  - ozdoby na zavěšení
  - závěsné modely
  - náramky a korále

Konstrukční činnosti

- využití návodů a předloh pro konstrukci
- sestavování modelů podle své fantazie nebo podle předlohy
- montáž a demontáž modelů
- poznávání vlastností stavebnicových prvků a dílů, porovnávání a funkční využití
- vytváření prostorových i plošných modelů
- materiál: různé druhy stavebnic, karton, špejle, dřívka, spojovací prvky
- upevňování návyků organizace a plánování práce

Práce s textilem

- rozlišování textilií, druhy látek (bavlněné, lněné, hedvábné)
- poznávání a rozlišování rubu a líce tkaniny
- materiály: textilie různého druhu, nitě, háčky, knoflíky, šňůrky, mašle, stužky, bavlnky, vata
- pomůcky: nůžky, špendlíky, jehly, náprstek, krejčovský metr, textilní křída
- techniky práce odměřování, navlékání, šití, sešívání, přišívání,
- příklady výrobků
  - vánoční nebo velikonoční dekorace
  - zvířecí jehelníček
  - jednoduché šité výrobky
  - vyšívané dečky, záložky

Příprava pokrmů

- orientace v základním vybavení kuchyně
- dodržování pravidel správného stolování a správného společenského chování
- rozvíjení fantazie při přípravě jednoduchých pokrmů
- udržování čistoty pracovních ploch a pořádku
- základy při poskytování první pomoci
- dodržování bezpečnosti práce
- příklady výrobků
  - ovocné a zeleninové saláty
  - jednohubky, obložené chlebičky
  - jednoduché těsto (litý perník)
  - plněné toasty

Lidové zvyky

- návštěva regionálního muzea, výstav, filmů, ukázky videa, exkurze
- materiál: přírodniny, textilie, karton, papír, netradiční materiály (kelímky, polystyren)
- techniky práce: žehlení, (ozdoby ze slámy), batikování, vyřezávání z kartonu, barvení (vajíčka), hnětení a válení (těsto)

Pěstitelské práce

- celoroční ošetřování pokojových rostlin (zalévání, kypření, hnojení, přesazování)
- jednoduchá úprava a vazba květin (využití i sušených květin)
- pozorování a pokusy
- klíčení semen, jejich růst
- exkurze do zahradnictví, květinářství
- materiál a pomůcky: květináče, nůžky, váza, nůž, konvička
- vytvoření záznamu o postupech činnosti
- vytvoření jednoduchých herbářů rostlin, listů, semen

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

Žák

- vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy (na základě své fantazie a představivosti) výrobky z daného materiálů
- využívá při tvořivých činnostech prvky lidových tradic
- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní
- umí udržovat pořádek na pracovním místě
- pracuje samostatně podle slovního návodu, předlohy, náčrtu
- dovede připravit jednoduchý pokrm
- provádí samostatně pěstitelské pokusy a pozorování
- dodržuje zásady hygieny, bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu
- při práci se stavebnicemi provádí montáž a demontáž modelu
- svou praktickou činnost umí naplánovat a organizovat

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- vést žáky k sebepoznání, zdravému sebepojetí a k udržení psychického zdraví
- prostřednictvím propojení se vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět vést žáky ke komunikaci, psychohygieně, kladným mezilidským vztahům
- simulovat konkrétní situace – lidská setkání, vztahy v rodině, správné zásady lidského soužití
- rozvíjet smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci
- vést ke zdokonalování dovedností týkajících se spolupráce, komunikace a vzájemné pomoci při práci v týmu

Výchova demokratického občana

- vést žáky k tomu, aby dokázali myslet v souvislostech, hodnotit a využívat podněty okolního světa, kriticky se zamýšlet nad sebou i nad svým okolím, nacházet způsoby řešení situací a problémů

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- vést žáky ke srovnávání vlastních projevů a projevů ostatních, nacházet společné znaky a odlišnosti
- vést žáky k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti

Multikulturní výchova

- učit žáky využívat médií jako zdroje informací, které mohou využít jako prostředek k osobnostnímu růstu
- seznamovat žáky s rozmanitostí lidských výtvorů, co je vkusné, co je kým

Environmentální výchova

- vytvářet návyky k ochraně přírody
- uvědomovat si vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí
- seznamovat s možností zpětného využití různých materiálů (recyklovaný papír)

3. období

A) Cíle vzdělávací oblasti

- ✘ vést žáky k osvojení základních pracovních návyků a dovedností
- ✘ k používání vhodných nástrojů, náradí a pomůcek při práci i v běžném životě
- ✘ k organizaci i k plánování práce
- ✘ vytvářet pozitivní vztah k práci
- ✘ nést odpovědnost za kvalitu své práce i kvalitu společných výsledků práce
- ✘ učit žáky tvůrčímu způsobu přemýšlení a uplatňování vlastních nápadů a tvořivosti při pracovní činnosti
- ✘ podporovat úsilí a vůli na dosažení kvalitního výsledku
- ✘ rozvíjet poznávání okolního světa a aplikovat tyto poznatky při vlastní pracovní činnosti
- ✘ rozvíjet sebedůvěru, chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci
- ✘ rozvíjet podnikatelského myšlení
- ✘ poznání, že technika jako součást lidské kultury je vždy spojena s pracovní činností člověka
- ✘ orientovat se v různých oborech lidské činnosti
- ✘ osvojit uplatňování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce, základů organizace a plánování práce a technologické kázně
- ✘ připravit žáky pro volbu vlastního profesního zaměření a na celoživotní vzdělávání

B) Charakteristika výuky

Vzdělávací obsah je realizován v průběhu celého základního vzdělávání a je určen všem žákům, tedy chlapcům i dívkám.

Vzdělávací oblast se zaměřuje na praktické dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku, nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti.

Koncepce vzdělávání vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a v širších souvislostech.

Žáci pracují ve skupinách – týmech, střídají jednotlivé činnosti, řeší problémové úkoly.

Učí se pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky.

Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnosti samostatně i v týmu.

Ve všech tématických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

V závislosti na věku žáka se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

6. ročník

Práce s technickými materiály

- ✘ řád školní dílny ,bezpečnostní předpisy, první pomoc při úrazech
- ✘ vlastnosti materiálu,užití v praxi (dřevo, kov, plasty)
- ✘ pracovní pomůcky, nářadí, nástroje pro ruční opracování
- ✘ jednoduché pracovní operace a postupy
- ✘ organizace práce a důležité technologické postupy
- ✘ technické náčrty a výkresy, technické informace a návody
- ✘ práce se dřevem – rýsování, řezání, pilování, broušení, spojování hřebíky
- ✘ práce s plasty – řezání, pilování, broušení
- ✘ práce s drátem – oddělování, opracování, tvarování
- ✘ práce s papírem a přírodninami, výroba velikonočních a vánočních dekorací,
- ✘ výrobky na zápis

7. ročník

Práce s technickými materiály

- ✘ řád školní dílny ,bezpečnostní předpisy, první pomoc při úrazech
- ✘ práce s papírem a přírodninami, výroba vánočních a velikonočních dekorací
- ✘ prohlubování a rozšiřování poznatků o vlastnostech materiálů a jejich užití v praxi (dřevo, kov, plasty)
- ✘ pracovní pomůcky, nářadí, nástroje pro ruční opracování
- ✘ jednoduché pracovní postupy a operace; organizace práce
- ✘ práce s textilem
- ✘ technické náčrty a výkresy, technické informace a návody
- ✘ práce se dřevem –dlabání, vrtání, lepení
- ✘ práce s plasty –tepelné tvarování, lepení
- ✘ zpracování kovů – orýsování, obrábění plechu, řezání, pilování, broušení

Příprava pokrmů

- ✘ kuchyně – základní vybavení, kuchyňský inventář, obsluha spotřebičů, udržování pořádku a čistoty, bezpečnost a hygiena provozu, první pomoc při úrazu
- ✘ potraviny – výběr, nákup, skladování, sestavení jídelníčku, zásady správné životosprávy
- ✘ příprava pokrmů - úprava pokrmů za studena – saláty ovocné a zeleninové, rychlé občerstvení pomazánky, chlebíčky, toasty, obložené mísy
- ✘ příprava pokrmů - základní způsoby tepelné úpravy – praktické lekce - recepty s malou náročností přípravy - jednoduchá menu
- ✘ úprava stolu a stolování – jednoduché prostírání, obsluha a společenské chování u stolu, slavnostní stolování v rodině, zdobné prvky a květiny na stole

8. ročník

Práce s technickými materiály

- ✗ kreslení jednoduchých technických náčrtů a výkresů
- ✗ opakování a doplnění poznatků o technických kovech
- ✗ zpracování kovů, orýsování, měření posuvným měřítkem, užití šroubů a matic, ruční řezání závitů

Provoz a údržba domácnosti, příprava pokrmů

- ✗ tepelná příprava pokrmů – výběr receptů, kde je příprava náročnější, samostatný finanční rozpis jednotlivých receptů, postup a rozdělení práce ve skupině
- ✗ hospodárnost při samostatném nákupu potravin
- ✗ při sestavování menu dodržovat zásady správné životosprávy
- ✗ zásady zdravé výživy vybraných skupin obyvatelstva – těhotných a kojících žen, kojenců, dětí, sportovců, nemocných –diety

Svět práce

- ✗ volba profesní orientace, sebepoznávání – charakteristické znaky osobnosti – zájmy, záliby, osobní vlastnosti a schopnosti, zdravotní a tělesný stav
- ✗ vzdělání podmínka důstojného a úspěšného života – druhy středních škol
- ✗ znaky a požadavky povolání
- ✗ práce s profesními informacemi – návštěva IPS – Úřad práce, využívání poradenských služeb
- ✗ dotazníky k volbě povolání
- ✗ interaktivní techniky zaměřené k volbě povolání
- ✗ seznámení s testy - Obecně studijních předpoklady – cvičné varianty a jejich řešení

9. ročník

Svět práce

- ✗ možnosti vzdělávání – náplň učebních a studijních oborů
- ✗ co vše musím zvážit před konečnou volbou povolání
- ✗ akční plán – volba povolání
- ✗ festival vzdělávání
- ✗ zaměstnání – pracovní příležitosti v obci, regionu, způsoby hledání zaměstnání, problémy nezaměstnanosti, informace, poradenské služby
- ✗ přijímací řízení, přihlášky na střední školy a střední odborná učiliště
- ✗ cvičné varianty testů obecně studijních předpokladů
- ✗ alternativa – zvážení možné alternativy volby povolání při neúspěchu v přijímacím řízení

Design a konstruování

- ✘ určování základních vlastností materiálů – fyzikálních, technických, technická zpracovatelnost
- ✘ práce se dřevem, ruční obrábění dřeva – hoblování, práce podle návodu, předlohy, náčrtu
- ✘ práce s kovem – prohloubení a rozšíření dovedností při ručním obrábění kovů

Provoz a údržba domácnosti , příprava pokrmů

- ✘ ekonomika domácnosti – rozpočet, příjmy, výdaje, platby, úspory, šetření energií
- ✘ úklid a bezpečnost v domácnosti – postupy, prostředky, ochrana životního prostředí, odpad, recyklace odpadu, vhodné zařízení a vybavení bytu, první pomoc při úrazu
- ✘ elektrotechnika v domácnosti – spotřebiče v domácnosti, nebezpečí úrazu elektrickým proudem
- ✘ samostatné sestavení menu, dokončení jídel v stanoveném časovém harmonogramu

6. ročník - 9. ročník

- ✘ v rámci hodin praktických činností je podle potřeby prováděn úklid bezprostředního okolí školy, drobná údržba sportovišť a ošetřování zeleně v areálu školy

D) Očekávané výstupy na konci 3. období

Žák

- umí provádět jednoduché práce s technickými materiály
- řeší jednoduché technické úkoly a poradí si s výběrem vhodného nářadí a nástrojů
- organizuje a plánuje svoji pracovní činnost
- dodržuje obecné zásady bezpečnosti, hygieny a ochrany zdraví při práci, umí poskytnout první pomoc při úrazu
- používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu
- sestavuje podle návodu, předlohy, náčrtu daný model
- pracuje i podle vlastního návrhu a postupu
- provádí montáž, demontáž a údržbu jednoduchých předmětů a zařízení
- používá základní kuchyňský inventář, obsluhuje základní spotřebiče
- připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy
- dodržuje základní principy stolování, zásady hygieny a bezpečnosti práce
- umí poskytnout první pomoc při úrazech v kuchyni
- ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti, správnou údržbu a užívání domácích spotřebičů včetně orientace v návodech k obsluze
- umí dodržovat základní hygienická a bezpečnostní pravidla v domácnosti
- orientuje se v náhledu na svou osobnost
- využívá profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělání a povolání
- posuzuje své možnosti při rozhodování o volbě povolání
- orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí

✚ *Minimální úroveň očekávaných výstupů:*

*Získá základní vědomosti o materiálech, nástrojích a pracovních postupech, provádí jednoduché práce s technickými materiály, dodržuje technickou kázeň
Řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů a nástrojů*

Organizuje svoji pracovní činnost, pracuje s jednoduchou dokumentací, orientuje se v pracovních postupech a návodech
Dodržuje zásady bezpečnosti práce a hygieny, poskytne první pomoc při úrazu
Rozlišuje různé druhy materiálů, správně vybere a používá pracovní nástroje a pomůcky
Sestaví podle návodu daný model, ovládá montáž jednoduchého zařízení, provádí údržbu jednoduchých zařízení
Volí vhodné postupy při pěstování květin v interiéru, využije je k výzdobě
Provádí jednoduché operace platebního styku,
Ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů
Poskytne první pomoc při úrazu elektrickým proudem
Používá kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče
Připraví jednoduché pokrmy podle návodu v souladu se zásadami zdravé výživy
Poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni
Orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí, v učebních oborech, posoudí své možnosti v oblasti profesní, využije profesní informace a poradenské služby pro výběr dalšího vzdělávání
Prokáže v modelových situacích prezentaci své osoby při ucházení se o zaměstnání
Byl seznámen s právy a povinnostmi zaměstnanců a zaměstnavatelů, s možnostmi využití poradenské pomoci v případě neúspěšného hledání zaměstnání

E) Průřezová témata

Průřezová témata vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci. Pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot.

Osobnostní sociální výchova

Akceptuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby a zvláštnosti. Jeho smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti, hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému, k ostatním lidem a ke světu vůbec.

Ve vzdělávací oblasti Člověk a svět práce přispívá ke vzájemné spolupráci a komunikaci v týmu a různých pracovních situacích., vede k porozumění sobě samému a druhým lidem, napomáhá k zvládnutí vlastního chování, přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů, umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých životních situací.

Všechny aktivity se uskutečňují prakticky prostřednictvím vhodných interaktivních her, cvičení, modelových situací a rozhovorů.

Multikulturní výchova

Umožňuje žákům se seznamovat s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci. Poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti. Učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné.

Poznatky z této oblasti umožní žákům lehčí pohyb v evropském společenství, kde se na každém kroku potkají s mnoha kulturními rozdíly. Znalost rozdílů vede k toleranci a výhodě jejich uplatnění na evropském trhu práce.

Environmentální výchova

Vede žáka k pochopení složitosti vztahů člověka a životního prostředí, k aktivní účasti při ochraně a utváření životního prostředí. Ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků.

Ve vzdělávací oblasti Člověk a svět práce se realizuje prostřednictvím konkrétních pracovních aktivit ve prospěch životního prostředí. Umožňuje poznávat význam a role různých profesí ve vztahu k životnímu prostředí. Vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů. Podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí. Přispívá k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí.

Mediální výchova

Pro uplatnění jednotlivce ve společnosti je nutné umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty přicházející z médií. Média mají výrazný vliv na chování jedince, chování společnosti, utváření životního stylu a kvality života. Učí žáky využívat médií jako zdroje informací, které mohou využít jako prostředek k osobnostnímu růstu.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Základní součástí výchovy je výchova zodpovědných a tvořivých osobností, které se v dospělosti dokáží uplatnit v pracovní sféře i v osobním životě. Rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním měřítku, nacházet společné znaky a odlišnosti jednotlivých kultur.